

Posudek bakalářské práce: Roman Jonczy, Rétorika žalmů o utrpení

Předložená bakalářská práce Romana Jonczyho o 71 stranách se soustředí na otázku utrpení v žalmech. Vychází přitom především z knihy *The Message of the Psalms: a theological commentary* amerického starozákonníka Waltera Brueggemanna. V práci je však zřejmé, že autor s dobrým porozuměním používal rozsáhlejší literaturu (24 knih) ve třech jazycích – češtině, angličtině a němčině.

Počátek je velmi slibný úvodní úvahou o utrpení, k němuž se musí stavět nemocniční kaplan. Následuje kvalitně zpracovaná první kapitola s obecnou částí o žalmech (s. 9 – 19) s podkapitolami Historická pozadí, Autorství žalmů, Poezie žalmu a Žánr.

Druhá kapitola se na stranách 20 – 34 věnuje poselství žalmů o utrpení. Tato kapitola je zřejmě nejzdařilejší částí celé práce. Žalmy ve shodě s Brueggemannem dělí na orientující (celkově pozitivní), dezorientující (pouze negativní, v nichž chybí pozitivní část, které jsou výpovědí v situaci krize) a reorientující (tedy umožňující v krizi znovu získat životní orientaci). Autor práce kromě Brueggemanna používá myšlenek rozsáhlého vějíře kvalitních teologů – od Martina Luthera (citován jednou) přes Gerharda von Raada, Clause Westermanna, Sigmunda Mōwinckela, Thomase Rōmera, Jana Hellera a dvojici R.L.Forstera a D.M.Howarda.

„Výzkum“, třetí kapitola na s. 35-64 (v textu 2x chybně označená jako druhá), představuje snahu o práci s biblickým textem. Autor dle vlastních slov poctivě přečetl všech 150 žalmů a z hlediska zvolených kritérií jich vybral 31. Následně je rozčlenil po jednotlivých verších do Westermannem navrhaných kroků v žalmech – oslovení, stížnost, prosba, motivace, prokletí, Boží odpověď, přísaha/slib, doxologie a chvála. Ve vybraných žalmech převažují stížnosti (191 veršů), následované prosbami (79 veršů), zajištěním si vyslechnutí (60 veršů) a oslovením (57 veršů). Za zmínku stojí i prokletí, které je ve vybraných žalmech 31 x, ovšem nerovnoměrně distribuované – v žalmu 109 jich autor napočítal 14. Výsledky této části výzkumu jsou přehledně zpravovány do jednostránkové tabulky a kruhového grafu. Zřetelně pak z knihy žalmů vystupují žalmy dezorientující, obsahující pouze oslovení, stížnost, prosbu, popř. prokletí a postrádající skoro naprosto Boží odpověď, přísahu a chválu (např. žalmy 38,39, 88, 102, 120, 142-143). Jednotlivé fáze žalmů jsou ilustrovány na příkladech veršů z různých žalmů na s. 40 – 50. Následuje stručný, snad až příliš obecný, výklad dvou „typizovaných“ žalmů – orientovaného 69 a dezorientovaného 88. Ve srovnání s předcházejícími částmi bakalářské práce je těchto 13 stran (s.51-64) zpracováno méně důkladně – např. autor zřejmě takřka nepoužíval ke svému výkladu další literaturu (odkazuje na ní pouze na 2 stranách) a uvádí překlady v jediném, ekumenickém překladu Písma. (Zmiňuje ovšem, že používal překlady české, slovenské a anglické, neuvádí je však v přehledu literatury). Po velmi slibném startu bychom čekali hlubší ponoření do tématu.

Následuje stručná diskuse na dvou stranách (s.65-66), obsahující zmínění limitů práce ((ne)možnost pracovat s původním jazykem, neznalost původního liturgického využití) a několik zajímavých podnětů „co by bylo možné dále zkoumat“ (užití těchto žalmů v dnešní bohoslužbě, v nemocničním kaplanství – „možná ani ne tak pro nemocné, spíš pro ty, jež nemocné provázejí“, možnost srovnání Brueggemannova rozdělení žalmů a Ricoeurovo pojetí hermeneutického kruhu). „Žalmy ... nemusí být mrtvou knihou, ale naopak knihou, jež se stane branou do živoucí zkušenosti a ... (přináší) tak dnešní komunitě radu, jak se vypořádat s těmi těžkými a velkými událostmi života každého člověka.“

Závěr (s.67-68) obsahuje jednak jednostránkové shrnutí metodického postupu bakalářské práce a za druhé vlastní zhodnocení, jakým způsobem se tyto dezorientující žalmy (podobně jako Jóbovy nářky) pomáhají vyrovnat s vlastním utrpením. Poslední strana práce (68) představuje jeden z jejích vrcholů. Následuje dvojstranná biografie, neobsahující ovšem všechnu literaturu, kterou autor používal (sám

zmiňuje užití slovenských a anglických biblických překladů). Na některé uváděné knihy také není nikde v práci odkaz (např. Drápal Dan, Úvahy nad Žalmy).

Zhodnocení: Práce Romana Jonczyho přesahuje svým rozsahem požadované minimum pro bakalářskou práci (40 stran) takřka dvojnásobně (71 stran), čímž by dosáhla i na možný rozsah magisterské práce. Z obsahu lze poznat, že si autor vybral téma, kterému jako nemocniční kaplan rozumí. Některé části, převážně v první polovině práce, jsou zpracovány pečlivě a zajímavě. Značná část druhé poloviny práce ovšem jeví dojem jakési bezradnosti – po strukturálním rozboru by měla následovat úvaha, k čemu a jakým způsobem je možné výsledky použít. Autor je těchto úvah schopen, jak prozrazuje (nejen) v závěru díla. K naznačenému užití by přispěla jistě i úvaha o tom, jakým způsobem se žalmy užívaly liturgicky i při osobní modlitbě nejen při svém vzniku, ale v průběhu svých dlouhých dějin ve dvou (až třech) náboženstvích. Práci ovšem výrazně sráží velké množství formálních chyb v pravopise. Autor v rámci poděkování děkuje také za jazykovou korekturu. Jeho odpovědností je však zkontrolovat, zda k ní skutečně došlo.

Navrhované hodnocení: Práci považuji za obsahově dobře přijatelnou, formálně spíše hraniční. Vzhledem k množství pravopisných chyb bych navrhl vyjít přihodnocení z prostředku stupnice – písmene C. Při dobré obhajobě si dokáží představit i posun lepším směrem.

Navrhované téma k rozhovoru během obhajoby: Možnosti využití dezorientujících biblických textů v pastorační a kazatelské práci.

Mikuláš Vymětal, 23. 4. 2019